

Announce

DEBATINDLÆG AF

CHRISTIAN JOHANNES IDSKOV Debatredaktør
MATHIAS RAVANIS Svensk savværksejer, bådebygger og forfatter
MARTIN RAVANIS Svensk savværksejer, bådebygger og forfatter
SUSANNE RAVANI Svensk journalist og forfatter

Allerede for 130 år siden ødelagde bundtrawling havbunden i Kattegat. I dag står vi over for et økologisk kollaps. Bundsløbende redskaber har udryddet hele fiskebestande.

Svenske forfattere: Kattegat
rummede engang et stort
antal utroligt rige fiskebe-

stande. Hvornår stopper Magnus Heunicke det industrielle trawlfiskeri?

Annonce

LYT TIL ARTIKLEN

GEM ARTIKLEN

07:23

DEBATINDLÆG

1. JANUAR 1970, 01.00

Dette er et debatindlæg. Indlægget er udtryk for skribentens holdning. Alle holdninger, som kan udtrykkes inden for straffelovens og presseetikens rammer, er velkomne, og du kan også sende os din mening [her](#).

Forestil dig, at vi mennesker, i jagten på jordens skønneste afgrøder – spiselige planter, bær, træfrø, kantareller og andre spiselige svampe – ville skrabe hele det øverste jordlag af og efterlade en død og steril ørken.

Lyder det utænkeligt? Naturligvis, det ville vi aldrig tillade.

Alligevel er det præcis, hvad vi i mere end 130 år har tilladt, at der sker på vores havbunde.

20. august blev en artikel offentliggjort i Jyllands-Posten, hvor to forskere fra DTU og en pensioneret forskningsleder fra Havforskningsinstituttet i Norge, Svein

Løkkeborg, retter kritik mod forskningsrapporten 'Effekter af fysisk forstyrrelse af bundtrawling på havbundens biodiversitet', skrevet af Jørgen Hansen fra Aarhus Universitet.

Den færøske fisketrawler "Enniberg" på fiskeri i Barentshavet. Ombord er 33 søfolk, hvis mål er at fiske omkring 600 ton færdigfrosne torskefileter. Foto: Per Folkver

I sin rapport påviser Jørgen Hansen, hvor ødelæggende bundtrawling er for havbunden – noget, som garn- og krogfiskere i Kattegat indså allerede for 125 år siden.

I 2022 udgav vi bogen 'Wasa – den sista kvassen', en dokumentation af Sveriges ældste eksisterende fiskerbåd Wasa, bygget i 1905 i Råå, syd for Helsingborg. I forbindelse med arbejdet fandt vi et fuldstændigt unikt kildemateriale, der ikke har været offentliggjort før. Kildematerialet beskriver, hvordan fiskeriet med bundsløbende redskaber i de sidste årtier af 1800-tallet ødelagde havbunden i Kattegat og mere eller mindre udryddede et stort antal utroligt rige fiskebestande.

I løbet af elleve år, fra 1930 til 1941, interviewede fiskersønnen og senere skibsfører Adolf Reinhold Råwall 17 ældre fiskere fra Råå. De fortalte om fiskeriets historie og udvikling i Øresund og Kattegat, set fra det sted, der i anden halvdel af 1800-tallet voksede til Sveriges største fiskerleje.

Bundtrawling er ødelæggende for havbunden

Råwall samlede fiskernes fortællinger i en håndskrevet protokol, der er bevaret på Råå Museum – et af de vigtigste etnografiske og historiske dokumenter, vi har om fiskeriets udvikling i Øresund og Kattegat, fra midten af 1800-tallet og hundrede år frem.

I 1879 sejlede den første fiskerbåd fra Råå fiskerleje ud i Kattegat for at sætte garn og prøve fiskelykken. Man opdager jomfruelige fiskeområ-

der, især omkring øerne Anholt og Læsø. Fangsten udebliver ikke, og rygtet spredt sig om de utroligt rige fiskebestande af rødspætte, slet-hvar, pighvar, søtunge samt torsk.

Bådbyggerne i Råå udvikler en ny bådtype, kvase, en stabil og velsejlende fiskerbåd med en dam, hvilket betyder, at man kan lande fangsten levende og sælge den til en langt højere pris. I de sidste to årtier af 1800-tallet blomstrer det lille samfund og vokser til Sveriges største fiskerleje med over 120 registrerede fiskerbåde og mere end 300 aktive fiskere.

Råå havn ca. år 1900 med sejlbåde, jagtbåde, kvaser, sildebåde og fiskejoller. Foto: Arkivfoto

I over 20 år bedriver svenske og danske fiskere et succesfuldt fiskeri med garn og krog i Kattegat, uden at bestandene nævneværdigt mindskes.

Men lige før år 1900 sker der noget ved fiskepladserne i Kattegat. Jyske

og tyske købmænd får øjnene op for de rige fiskebestande og slår sig sammen. De danner fiskeriselskaber og får bygget store dampskibe, der er i stand til at trække store snurrevode og trawl langs havbunden. Fiskerne fra Råå kan kun hjælpeløst se til, mens deres hav tømmes for fisk af de nye industrifiskerbåde.

Fiskeritilsynsmanden Nils Petter Pettersson er en af dem, der blev interviewet af Råwall i 1939, og han beskriver, hvordan snurrevode- og trawlfiskeriets fremfærd totalt ødelagde de rige bestande i det sydlige Kattegat:

De tidligere så rige fiskebestande i Kattegat blev udryddet

»Der var en utrolig mængde fisk omkring Anholt dengang. Det var ikke kun rødspætter, der var der, men også pighvar, søtunge, fladfisk og stenbider i store mængder. Jyderne vågnede op, og i Frederikshavn blev der bygget flere store skibe udstyret med snurrevode. De tog ud for at fiske omkring Anholt. Voddet blev strakt ud med 1.000 meter line på hver arm. De tog alt, hvad der var inden for rækkevidde. Så kom også tyske trawlere og hjalp til med ødelæggelserne i havene. Det tog et par år, så var Kattegat tømt for fisk, og det er det stadig i dag«.

Dette er den første beskrivelse af en økologisk katastrofe i Kattegat forårsaget af fiskeri med bundsløbende redskaber.

Forskellen til det traditionelle fiskeri var enorm. Råå fiskernes fangstmetoder var selektive; enten blev små fisk ikke fanget i garnene, eller de blev sat ud igen levende. Desuden – og det var det vigtigste – blev havbunden ikke negativt påvirket. Men snurrevoddene og trawlene blev slæbt hen over de følsomme bundarealer, som fungerede som ynglepladser for småfisk, og ødelagde forudsætningerne for en livskraftig reproduktion.

Fiskeriinspektør Nils Petter Pettersson stod i spidsen for Rååfiskerna, da de i 1907 fik fodbud snurrevød- og trawlfiskeri i Øresund i 1907.

**Efter kun få år var de tidligere så rige fiskebestande i Kattegat udryddet.
Men fiskerne fra Råå var fast besluttede på at forhindre det dansk-tyske**

rovfiskeris spredning til Øresund. Ved at organisere sig, sende skrivelser og klager til amtmanden og Sveriges konge samt opsøge Rigsdagen og Folketinget, lykkedes det dem at få indført et forbud mod snurrevod- og trawlfiskeri i Øresund i 1907. Et forbud, der gælder endnu i dag, og som har gjort Øresund til det mest livskraftige hav, vi har tilbage.

Når Jyllands-Posten skriver om trawlfiskerne fra Strandby Havn, som – hvis et trawlfiskeforbud indføres – risikerer at »ramme de to fiskere på deres levebrød«, burde man også fremhæve, at den fiskemetode, som trawlfiskerne anvender, allerede har ødelagt levebrødet for tusindvis af garn- og krogfiskere gennem mange, mange år.

Et omfattende forbud mod en fiskemetode har forvandlet vores hav til en steril ørken

Hvem fortæller deres historie?

Det er dybt beklageligt, at den danske miljøminister Magnus Heunicke nu vælger at stole mere på to forskere fra DTU og en norsk pensioneret havforsker – som desuden internationalt har et ry for ofte at tage parti for det industrielle trawlfiskeri – end de mange internationale forskningsrapporter (Jørgen Hansens er langt fra den eneste) og de historiske fakta, som viser, at fiskeri med bundslæbende redskaber er ødelæggende for biodiversiteten på vores havbunde og i vores have.

Det, der kræves, er et omfattende forbud mod en fiskemetode, som gennem 130 år har forvandlet vores fælles og engang utroligt artsrige hav til en mere eller mindre steril ørken.

Parallelt med et trawlfiskeforbud burde småfiskeriet med garn og fiskeri med tejner efter jomfruhummer fremmes. Disse fiskemetoder er bæredygtige og har aldrig forårsaget et kollaps, hverken af fiskebestande eller af den marine biodiversitet.